

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne) og Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Danmarksdemokraterne, Det Konservative Folkeparti, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet om flere social- og sundhedsassistenter og social- og sundhedshjælpere til vores sundhedsvæsen og ældrepleje

Indledning

SOSU-uddannelserne gør det på mange punkter rigtigt godt. Fra 2020 til 2022 er antallet af nyuddannede social- og sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter vokset med 15 procent. Men fremskrivninger peger på, at ændringen i efterspørgslen efter social- og sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter fra 2021 til 2035 forventes at overstige ændringen i udbuddet med knap 15.000 personer. Det afspejler, at der i 2035 vil være knap 200.000 flere ældre end i dag. Samtidig er frafaldet på de to SOSU-uddannelser for højt. For elever, der startede i 2018, var det samlede frafald på social- og sundhedshjælperuddannelsen 43 procent og på social- og sundhedsassistentuddannelsen 55 procent.

Robusthedskommissionen præsenterede i september 2023 en række anbefalinger til at løse grundlæggende udfordringer i sundhedsvæsenet og på ældreområdet. Med denne aftale følges op på dele af Robusthedskommissionens anbefalinger.

Aftalens indhold

Aftalepartierne er enige om nedenstående 13 initiativer, som skal bidrage til at styrke kvaliteten på SOSU-uddannelserne, øge rekrutteringen og reducere frafaldet på uddannelserne.

Initiativer i aftalen

- 1 Permanent taxameterløft til at styrke rekruttering og kvalitet lokalt
- 2 Ny trepartsaftale om flere lærepladser og løn under uddannelse
- 3 Flere veje ind på social- og sundhedshjælperuddannelsen, for eksempel for personer med relevant erfaring
- 4 Fjerne barrierer for opstart på en SOSU-uddannelse
- 5 Øget fokus på spireordningen og rekruttering af unge velfærdstalenter
- 6 Sprogstøtte til elever og kompetenceudvikling af undervisere
- 7 Investering i simulationsudstyr
- 8 Professionalisering af oplæringsvejledere
- 9 Digitalt uddannelsesoverblik for alle erhvervsuddannelser
- 10 Systematisk dataunderstøttelse af årsager til frafald

11	Afslutning på SOSU-uddannelserne
12	Afdækning af muligheder for oplæring i private virksomheder
13	Opfølgning på VIVE's analyse af social- og sundhedsfagernes image og imageudfordringer

1. Permanent taxameterløft til at styrke rekruttering og kvalitet lokalt

Der afsættes 89,8 mio. kr. årligt fra 2025 og frem til et permanent taxameterløft til SOSU-uddannelserne. Det permanente taxameterløft skal understøtte et råderum til og frihed for SOSU-skolerne til at igangsætte lokale initiativer, der skal styrke rekruttering og kvalitet. Taxameterløftet kan blandt andet understøtte:

- Indsatser til at øge gennemførelsen (skolerne kan yde denne støtte til eleverne, både mens de er i skole og i oplæring), eksempelvis:
  - Social, personlig og psykologisk individuel eller kollektiv rådgivning til elever, der har behov for dette. Skolen fastsætter rammerne for denne rådgivning, der fx kan omfatte vejledning fra socialrådgivere eller psykologer.¹
  - Mentorordninger, tolærerordninger eller lektiehjælp til enkelt elever eller grupper af elever, som har brug for faglig støtte for at gennemføre deres uddannelse.
- Rekrutteringsindsatser, der skal tiltrække flere elever på SOSU-uddannelserne, herunder målrettede indsatser for at øge rekrutteringen af både mænd og kvinder.
- Øget brug af simulationstræning i undervisningen.
- Løbende investeringer i velfærdsteknologisk udstyr, så SOSU-uddannelserne er tidssvarende. Skolerne kan for eksempel udbrede DigiTech-retningen² på social- og sundhedsassistentuddannelsen.
- Bedre og øget brug af snuseoplæring³ på grundforløbets 2. del.

SOSU-skolerne kan finde inspiration om virksomme indsatser hos det faglige udvalg for SOSU-uddannelserne eller via www.imålmedsosu.dk, som er et online inspirationskatalog over tiltag til at øge gennemførelsen på SOSU-uddannelserne.

2. Ny trepartsaftale om flere lærepladser og løn under uddannelse

Løn under hele uddannelsen kan både understøtte, at flere voksne søger ind på SOSU-uddannelserne, og at færre falder fra. Samtidig må mangel på lærepladser ikke være en barriere for at tage en SOSU-uddannelse. Aftalepartierne noterer sig, at regeringen vil indkalde til forhandlinger om en ny trepartsaftale om SOSU-ud-

¹ Jf. § 66 i bekendtgørelse om erhvervsuddannelser

² DigiTech-retningen har særligt fokus på digitalisering og velfærdsteknologier i sundhedsvæsenet, og undervisningen tager udgangspunkt i digitale og velfærdsteknologiske løsninger, som bruges i sundhedsvæsenet. Eleverne lærer bl.a. om telemedicin, kunstig intelligens, virtual reality mm.

³ Snuseoplæring kaldes i bekendtgørelse om erhvervsuddannelser for virksomhedsforlagt undervisning. Det er allerede i dag muligt for erhvervsskoler at gennemføre dele af skoleundervisningen ved virksomhedsforlagt undervisning.

dannelserne med arbejdsmarkedets parter i 2024. Aftalen vil bl.a. omhandle elevløn til elever på 25 år eller derover på social- og sundhedshjælperuddannelsen samt en aftale om flere lærepladser.

Aftalepartierne noterer sig, at regeringen har til intention at overføre de forventede statslige mindredgifter på 15,2 mio. kr. årligt, som følge af at flere elever på social- og sundhedshjælperuddannelsen fremadrettet forventes at modtage løn i stedet for SU under grundforløbets 2. del, til Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag.

3. Flere veje ind på social- og sundhedshjælperuddannelsen, for eksempel for personer med relevant erfaring

Der skal være flere veje ind på social- og sundhedshjælperuddannelsen, så folkeskolens afgangseksamen ikke udgør en unødigt barriere for, at flere motiverede elever med relevant erhvervs erfaring tilgår uddannelsen. For denne gruppe skal de gældende krav om en bestået afgangseksamen i folkeskolen med et karaktergennemsnit på mindst 2,0 i henholdsvis dansk og matematik kunne fraviges. Det kan fx gælde for elever under 25 år med relevant erhvervs erfaring eller elever over 25 år med kortvarig relevant erhvervs erfaring. Det faglige niveau i uddannelsen skal fastholdes, og de nye veje ind på social- og sundhedshjælperuddannelsen skal derfor kvalificeres af det faglige udvalg for social- og sundhedshjælperuddannelsen. Der ændres ikke ved adgangskravene for elever, der optages direkte efter 9. og 10. klasse.

Nye veje til optag på social- og sundhedshjælperuddannelsen skal afspejles i vejledning og kommunikation om optagelse, fx på UddannelsesGuiden. Aftalepartierne opfordrer desuden KL og FOA til at understøtte initiativet via deres allerede eksisterende *Opsøgende indsats for uddannelse og kompetenceudvikling* blandt ufaglærte (aftalt ved overenskomstforhandlinger i 2021), som er beskæftiget inden for social- og sundhedsområdet.

Initiativ om nye veje ind på social- og sundhedshjælperuddannelsen skal ikke have konsekvenser for det faglige niveau på uddannelsen. Udviklingen i antallet af færdiguddannede, frafald og fagligt niveau vil derfor skulle følges nøje.

Initiativet kræver lovændring og kan tidligst træde i kraft den 1. januar 2025.

4. Fjerne barrierer for opstart på en SOSU-uddannelse

Der afsættes 4,7 mio. kr. årligt fra 2025 og frem til opkvalificering af beskæftigede til opstart på SOSU-uddannelserne. Den almindelige deltagerbetaling for beskæftigede ufaglærte og faglærte er i dag 0 kr. for AMU-kurser inden for social- og sundhedsområdet, mens beskæftigede med uddannelse over faglært niveau skal betale fuld deltagerbetaling. De to grupper skal fremover sidestilles i forhold til relevante AMU-kurser inden for social- og sundhedsområdet, så begge bliver omfattet af den almindelige deltagerbetaling på 0 kr.

Derudover vil deltagere med en uddannelse over faglært niveau, der deltager i sådanne AMU-kurser, få adgang til VEU-godtgørelse samt tilskud til befordring, kost og logi, så de sidestilles med øvrige deltagere, der allerede i dag kan få sådan godtgørelse og tilskud. Initiativet skal omfatte de samme AMU-kurser, som de kurser inden for social- og sundhedsområdet hvor den almindelige deltagerbetaling i dag er 0 kr., herunder relevante kurser fra fælleskataloget målrettet udlændinge, der tages i sammenhæng med de omhandlede AMU-kurser.

Aftaleparterne noterer sig, at regeringen vil opfordre det faglige udvalg for SOSU-uddannelserne (Fællesudvalget for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelser (FEVU)) til at afdække en mulig opkvalificerings- og vejledningsindsats målrettet uddannede social- og sundhedshjælpere og social- og sundhedsassistenter, som ønsker at vende tilbage til faget. Aftalepartierne opfordrer derudover udbydere af arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelser på SOSU-området til at prioritere en fleksibel og smidig proces i vurderingen af tidligere opnåede kompetencer fra både Danmark og udlandet (realkompetencevurdering (RKV) og individuel kompetencevurdering (IKV)).

Initiativet kræver lovændring og kan tidligst træde i kraft den 1. januar 2025.

5. Øget fokus på spireordningen og rekruttering af unge velfærdstalenter

Der afsættes 4,5 mio. kr. i 2024 til SOSU-skolerne til udvikling og igangsættelse af weekendworkshops for unge ansat i spireordningen i kommunerne⁴. Weekendworkshops skal bidrage til, at unge ansat i spirestillinger også får faglig indsigt i sundhedsfagene.

Spireordningen og de helt unges introduktion til SOSU-fagene kan ses i sammenhæng med regeringens forslag om juniormesterlæreordning i folkeskolen, hvor elever i 8. og 9. klasse kan tilknyttes fx en virksomhed 1-2 dage om ugen.

Derudover afsættes 0,4 mio. kr. i 2025 til det faglige udvalg for SOSU-uddannelserne (Fællesudvalget for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelser (FEVU) ved Sekretariat for Erhvervsrettede Velfærdsuddannelser (SEVU)) til gennemførelse af en evaluering af spireordningens potentiale til rekruttering af unge til SOSU-uddannelserne, herunder beskrivelse af bedste praksis til formidling heraf til sektoren. I dag har over halvdelen af landets kommuner unge spirer ansat. Der afsættes derfor yderligere 0,6 mio. kr. i 2027 til det faglige udvalg til at følge op på evalueringens resultater med henblik på at udbrede bedste praksis i forhold til spireordningen – også til de øvrige kommuner.

Endelig tildeles 1 mio. kr. årligt fra 2024 og frem til SOSU-skolernes ambassadørkorps "Ung i Velfærd". Midlerne tildeles Social- og Sundhedsskolen Fredericia-Vejle-Horsens, som koordinerer indsatsen. Midlerne skal bruges til at brande

---

⁴ Spireordningen er inspirationsstillinger på plejehjem for unge mellem 14 og 17 år. Ordningen er aftalt i overenskomst mellem KL og FOA i 2021.

SOSU-uddannelserne, bidrage til at forbedre uddannelsernes image og understøtte rekrutteringen til uddannelserne.

Børne- og Undervisningsministeriet vil desuden afdække og understøtte kvaliteten i seksualundervisningen på grundforløb 1.

6. Sprogstøtte til elever og kompetenceudvikling af undervisere

Der afsættes 13,4 mio. kr. årligt fra 2024 og frem til SOSU-skolerne til sprogscreening og sprogstøtte. Sprogstøtten skal kunne følge den enkelte elev både i skolen og i oplæringen. Skolerne er ansvarlige for elevernes sprogstøtte igennem hele uddannelsen, ligesom de er ansvarlige for løbende at vurdere, hvornår eleven har opnået tilstrækkelige dansksproglige kompetencer. Skolerne kan tilrettelægge sprogstøtten, så den tilpasses lokale rammer, fx via inddragelse af det lokale VUC.

Sprogstøtte anbefales at have en varighed på 1,5 time om ugen og indgå i den ordinære skole- og oplæringstid og anbefales at fortsætte, indtil eleven i en sprogscreening opfylder gældende kriterier for tilstrækkelige dansksproglige kompetencer. Sprogstøtten i både skole og oplæring kan varetages af sprogundervisere med formelle kompetencer til at undervise elever med dansk som andetsprog. Sprogstøtten vil blive evalueret i forbindelse med Børne- og Undervisningsministeriets igangsatte forsøgs- og udviklingsprojekt, som har til formål at videreudvikle og evaluere indsatser, der kan øge gennemførelsen på social- og sundhedsuddannelserne.

Der afsættes desuden 11,2 mio. kr. i 2024 til SOSU-skolerne til at understøtte kompetenceudvikling af undervisere inden for det sproglige område.

7. Investering i simulationsudstyr

Der afsættes 7 mio. kr. årligt i 2024-2027 til SOSU-skolerne til investering i tidsvarende simulationsudstyr, fx realistiske dukker, måleudstyr eller virtual reality. Simulationsudstyr giver eleverne mulighed for at øve forskellige praksisnære scenarier, hvor diverse realistiske plejesituationer gennemspilles og trænes for at forebygge praksis- og ansvarshok.

8. Professionalisering af oplæringsvejledere

Gode oplæringsforløb er vigtige for, at eleverne gennemfører deres uddannelse. Der afsættes 34,8 mio. kr. årligt i 2025-2028, hvoraf der afsættes 11,7 mio. kr. til statslige taxameterudgifter og 23,1 mio. kr. til en ansøgningspulje for kommuner og regioner. Puljen kan anvendes til dækning af udgifter i forbindelse med opkvalificering af flere både nye og erfarne oplæringsvejledere via AMU-kurser samt afprøvning eller etablering af nye koncepter for oplæringsvejledning. Kommuner og regioner kan via puljen afholde udgifter til, at medarbejdere er på kursus. Puljens formål er at nytænke vejledningsopgaven. Ved ansøgning af puljen stilles krav om kommunal eller regional medfinansiering svarende til det statslige puljetilskud, dvs. 50 pct. medfinansiering af aktiviteten i kommunen eller regionen.

Ny viden for oplæringsvejledning opnået via de tildelte midler skal deles via www.imålmedsosu.dk, som er et online inspirationskatalog over tiltag til at øge gennemførelsen af elever på SOSU-uddannelserne.

Endeligt afsættes 2 mio. kr. i 2024 til det faglige udvalg på SOSU-området til udvikling og revision af de eksisterende opkvalificeringsforløb i AMU-regi for nye oplæringsvejledere og opkvalificerings-/overbygningskurser for erfarne oplæringsvejledere i kommuner og regioner.

9. Digitalt uddannelsesoverblik for alle erhvervsuddannelser

Elevens vekslen mellem skole og oplæring udgør en grundpille i erhvervsuddannelserne og stiller krav til organisering af sammenhængende uddannelsesforløb og effektiv videndeling mellem skoler og oplæringssteder. For at understøtte dette udvikles der et 'digitalt uddannelsesoverblik' på Lærepladsen.dk, som skal understøtte bedre samarbejde mellem skoler og oplæringsvirksomheder om elevens faglige udvikling og støttebehov.

Med det digitale uddannelsesoverblik integreres oplysninger om eleven/lærlingen, herunder skolevejledninger, erklæringer om oplæring, grundforløbsbevis og information om eventuelt støttebehov med et eksisterende overblik på Lærepladsen.dk.

Der afsættes 4,2 mio. kr. i 2024, 4,6 mio. kr. i 2025 og 2,6 mio. kr. i 2026 til udvikling af det digitale uddannelsesoverblik. Herefter afsættes varigt 1,7 mio. kr. årligt fra 2027 til drift af det digitale uddannelsesoverblik. Det digitale uddannelsesoverblik vil være klar til idriftsættelse i 1. halvår af 2026.

10. Systematisk dataunderstøttelse af årsager til frafald

Der afsættes 0,8 mio. kr. i 2024 til en analyse af kvaliteten og anvendelsen af data om afgangsårsager, der leder til frafald på erhvervsuddannelserne samt om årsager til, at uddannelsesaftaler opsiges. Der afsættes yderligere 0,4 mio. kr. i 2025 og 0,2 mio. kr. varigt fra 2026 til at administrere dataunderstøttelsen. Initiativet skal bidrage til at give bedre indsigt i de udfordringer, som påvirker eleverne på erhvervsuddannelserne. Data om årsager til frafald kan indgå som værktøj i det lokale arbejde med at nedbringe frafald.

Analysen af datakvalitet foretages i 2024. Afhængig af analysens resultater forventes datagrundlaget at være tilgængeligt i Børne- og Undervisningsministeriets data-warehouse i løbet af 2025.

11. Afslutning på SOSU-uddannelserne

Ritualer og traditioner i forbindelse med afslutning af en uddannelse er vigtige og har betydning for elevernes faglige stolthed. Mange SOSU-skoler markerer allerede i dag afslutningen på elevernes uddannelse. Aftalepartierne opfordrer derfor KL, FOA og Danske SOSU-skoler til i endnu højere grad at højtidelig gøre elevernes afslutning på SOSU-uddannelserne.

Børne- og Undervisningsministeriet vil derudover gå i dialog med KL, FOA og Danske SOSU-skoler om et plejeløfte efter endt SOSU-uddannelse med henblik på at afdække parternes vurdering heraf. Afgivelse af et plejeløfte kan tydeliggøre SOSU-fagenes vigtighed og faglige identitet samt de særlige forventninger, der er forbundet med arbejdet som social- og sundhedshjælper og social- og sundhedsassistent.

12. Afdækning af muligheder for oplæring i private virksomheder

Elever på SOSU-uddannelserne er primært ansat i det offentlige. Aftalepartierne noterer sig, at regeringen i samarbejde med det faglige udvalg for SOSU-uddannelserne vil afdække, om der er barrierer for, at elever på SOSU-uddannelserne kan komme i oplæring i private virksomheder. Det er vigtigt for aftalepartierne, at både offentlige og private arbejdsgivere på området tager del i uddannelsesopgaven på social- og sundhedsområdet.

13. Opfølgning på VIVE's analyse af social- og sundhedsfagenes image og imageudfordringer

VIVE's analyse af social- og sundhedsfagenes image og imageudfordringer fra efteråret 2022 foreslår blandt andet, at der igangsættes drøftelser om nye titler i social- og sundhedsfagene, der adskiller faggrupperne og afspejler fagligheden med henblik på, at faggrupperne ikke lever en anonym tilværelse under fællesbetegnelsen "SOSU".

Børne- og Undervisningsministeriet vil som opfølgning på VIVE's analyse afdække det faglige udvalg for SOSU-uddannelsernes, Erhvervsskolernes ElevOrganisations (EEO) og SOSU-skolernes vurdering af perspektiverne i forslaget fra VIVE. Aftalekredsen forelægges afdækningen med henblik på videre drøftelse.

Økonomi

Initiativernes samlede økonomi fremgår af tabel 1. Finansieringen består af en blanding af midler afsat med *Aftale om finansloven for 2024*, midler afsat med *Aftale om rammerne for reform af universitetsuddannelserne i Danmark* af 2023 og den eksisterende Kvalitetsudviklingspulje.

Tabel 1

Økonomioversigt over SOSU-initiativer

Mio. kr., 2024-pl	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 (varigt)
Statslige udgifter							
- 1. Permanent taxameterforhøjelse til at styrke rekruttering og kvalitet lokalt	-	89,8	89,8	89,8	89,8	89,8	89,8
- 2. Ny trepartsaftale om lærepladser og løn under uddannelse	-	-	-	-	-	-	-
- 3. Flere veje ind på social- og sundhedshjælperuddannelsen, for eksempel for personer med relevant erfaring	-	-	-	-	-	-	-
- 4. Fjerne barrierer for opstart på en SOSU-uddannelse	0,4	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7
- 5. Rekruttering af unge velfærdstalenter	5,5	1,4	1,0	1,6	1,0	1,0	1,0
- 6. Sprogstøtte til elever	24,6	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4
- 7. Investering i simulationsudstyr	7,0	7,0	7,0	7,0	-	-	-

- 8. Professionalisering af oplæringsvejledere	2,0	34,8	34,8	34,8	34,8	-	-
- 9. Digitalt uddannelsesoverblik for alle erhvervsuddannelser	4,2	4,6	2,6	1,7	1,7	1,7	1,7
- 10. Systematisk dataunderstøttelse af årsager til frafald	0,8	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- 11. Afslutning på SOSU-uddannelserne	-	-	-	-	-	-	-
- 12. Afdækning af muligheder for oplæring i private virksomheder	-	-	-	-	-	-	-
- 13. Opfølgning på VIVE's analyse af social- og sundhedsfagernes image og imageudfordringer	-	-	-	-	-	-	-
Initiativer i alt i Aftale om SOSU-uddannelserne	44,5	156,1	153,5	153,2	145,6	110,8	110,8

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet

Anm.: Bevillingsteknisk vil midlerne blive udmøntet ved reduktion af reserven § 20.11.79.70. Reserve til økonomisk ramme for erhvervsuddannelserne i 2024, reduktion af kvalitetsudviklingspuljen på § 20.38.11.40. med 0,5 mio. kr. i 2025 og frem, og reserven § 20.11.79.71. Reserve til erhvervsuddannelserne fra Universitetsreformen i 2025 og frem.

Aftalepartierne er enige om, at evt. uforbrugte midler fra aftalen indgår i kommende forhandlinger om erhvervsuddannelserne.

Med denne aftale tages et første skridt i retning af en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne. I de videre drøftelser om erhvervsuddannelserne vil regeringen indkalde til forhandlinger på baggrund af oplæg fra regeringen og partiernes input. Partierne har bl.a. ønske om at drøfte fleksibiliteten i tilrettelæggelse af uddannelserne samt specialpædagogisk støtte til eleverne. Aftalepartierne ser frem til de videre drøftelser om styrkelse af erhvervsuddannelserne.